

O nebi a zemi aneb meteorologické pohádky

DĚŠŤ

Děšť, čili atmosférické srážky, jsou kapky vody, padající z oblaků. Voda se vypařuje z oceánů a jiných toků. Potom stoupá s teplým vzduchem vzhůru do vyšších vrstev atmosféry, kde se ochlazuje, kondenzuje a z drobných kapiček vznikají oblaky. Ty putují s větrem a vzdušnými proudy a nakonec se na vhodném místě vyprší. Dost možná právě pijete tu samou vodu, po které nedávno pluly lodě v oceánu.

Děšť může mít různé formy. Od slabého mrholení, až po prudké tropické lijáky. Zažili jste někdy bouřku, při které by padaly ledové kroupy? I to je jeden druh srážek. Když naprší příliš mnoho vody za krátký čas, půda nestihne vodu vsáknout a nastanou záplavy, nebo povodně.

Na zemi jsou místa, kde prší často, někde tak akorát a jinde je děšť vzácný. Uhodnete kde?

No ano, na pouštích. Třeba v Africe. Tam se v jednom jazyce se řekne děšť Pula. Stejný výraz používají také k pojmenování úspěchu a požehnání a nazývají tak rovněž peníze. Botswana má tento výraz dokonce na státní vlajce. Voda, kterou deštěm získáváme, nám slouží k mnoha činnostem, jako je pití, koupání, mytí a umožňuje rostlinám růst. Když málo prší, vše uschne.

Zajímavost: Pová mi někdo, jaký tvar má kapka deště? Ba ne, není to známý tvar slzy se špičkou nahoře.

Kapka deště má tvar kulatý, dole mírně zploštělý. Trochu jako klobouk hříbečku.

Čím se proti dešti chráníme? (dešťový okap, holínky, pláštěnka, deštník a stěrače na automobily...)

Pokus: Meteorologové měří množství dešťových srážek. Můžeme si na takové meteorologické měření také zahrát. Stačí, když na zahradě stabilně umístíme plastovou láhev, na kterou si lihovým fixem vyznačíme po centimetrech čárky. Pravidelně si pak budeme láhev kontrolovat a zapisovat, kolik vody nám v jednotlivém období napršelo.

PŘÍBĚH:

JAK SE VOLÁ DĚŠŤ

Jednou se deštiček potuloval nad krajinou a v dobré náladě pokapával. Sluníčko však bylo nerudné, a proto se na něj obořilo:

„Zalez už, ty, protivu! Takhle krápeš pomalu třetí den. Nech mne taky chvíli zazářit a vysušit po tobě bahnitě louže a promočenou zem.“

Děšť se podívil: „Sluníčko, příteli, nač ten vztek? Jen počkej, až zemi zaliju. Potom můžeš hezky hřát, přesně jak máš rádo. Co by se dělo, kdybych pořádně nesvlažil všechno živé?“

Jen si ještě pospi a nech mne dělat mou důležitou práci.“

„Pfff. Jen se podívej, jakou radost mají zvířata a lidé z tvé důležité práce. Nikdo tě nemá rád.“

Každý jen čeká, až přestaneš a já vysvitnu. Chtějí se hřát v mé záři.

Celé tvorstvo má z tebe špatnou náladu.“ Peskovalo Slunce.

Děšť se té řeči velmi podívil. Shlédl zblízka na zem, aby se sám přesvědčil.

Mokrá a prochládlá zvířata se krčila v brlozích a lidé nevrle zírali ze zamližených oken. Kdo byl přeci venku, ten hrozně spěchal a celá atmosféra byla chmurná a otrávená. Nikdo se neradoval a netančil mezi kalužemi a kapkami. Nikdo si nevážil blahodárné vody padající z nebes.

Děšť byl zklamán, uražen a zahanben před zraky Slunce.

Vždy měl za to, že je nositel života a stejně tak si ho všichni váží. Proto se dotčeně ubral do pustých hor a tam si, nerušen, bouřil po libosti.

Jistě tušíte, že netrvalo dlouho a sucho začalo všechny trápit.

„Kde je ten deštík?“

„Proč neprší?“

„Touhle dobou už tu měl dávno být!“

„Vždyť uschneme...“

„A uhyneme žízní...“

Znělo ze všech koutů. Déšť ale nepřicházel.

Tehdy se sebral jeden odvážný mladík a rozhodl se, že zkusí déšť přivolat.

Vzal si proto bubínek a začal do něj bušit a volat do nebe:

„Heja, heja! Ó ty posvátný dešti! Přijď a zachraň náš kout! Skláníme se před tvou mocí a silou! Nenech nás uhynout!“

Lidé se mu smáli, ťukali si na čelo a měli ho za podivína. Jak by mohl přivolat déšť bubnováním?

Jeden jeho přítel se však nesmál a přidal se k němu. Vzal si usušený, dutý kaktus a naplnil ho semínky tak, že to při chrastění znělo jako kapky deště. Pojmenoval to dešťová hůl.

Usedl vedle bubeníka a volal s ním do nebe:

„Heja, heja! Ó ty posvátný dešti! Přijď a zachraň náš kout! Skláníme se před tvou mocí a silou! Nenech nás uhynout!“

Už to znělo jako hezká písnička. Mnoho lidí stále kroutilo hlavami, ale jelikož byli čím dál zoufalejší, pomalu se k té podivné činnosti přidávali. Uchopili chřestidla a tyčky a zapálili oheň.

Mladí tanečníci na sebe přivázali divoké chocholy z barevného peří, namalovali si tváře a začali poskakovat a halekat. Kdybyste to jejich prvé lopocením viděli na vlastní oči, potrhali byste se smíchy. Bylo to neobratné, ale velice upřímné. Zpívali, tancovali a volali déšť ze všech sil:

„Heja, heja! Ó ty posvátný dešti! Přijď a zachraň náš kout! Skláníme se před tvou mocí a silou! Nenech nás uhynout!“

Tak usilovně se snažili, až jejich píseň dolétla k pustým horám, kde déšť trucoval.

Zaměřil zraky do daleka a pousmál se pod své chundelaté vousy.

„Vida, tak přeci mě někdo má rád. Zdalipak tobě, Sluníčko, někdy lidé takto tančili a vzývali tě, co?“

Slunce se trochu zastydělo, protože ho ta nerudná nálada už přešla a ono nebylo v jádru zlé a nechtělo se škorpit.

„Pravda, můj mokrý bratře. Dojemně se ti lidé snaží.“

Moudře to matka příroda vymyslela, že někdy já svítím na nebi a pak zase ty pršíš.

Správně je tak zachována přírodní rovnováha. Proto již netrucuj a jdi pokropit svět.

Já i ty jsme důležití a nemáme si co závidět.“

Déšť by se býval do Sluníčka ještě chvíli třevoval, ale viděl sám, jak moc je ho třeba.

Nabral proto z moří a potoků tolik vláhy, kolik unesl a vydal se svažít suchou půdu.

Tancující a hrající lidé už z dálky zpozorovali bouřková mračna a tím více vířili a břínkali. Teď už nevolali déšť, ale slavili jeho návrat a vzdávali mu hold. Potěšený déšť se jim odvděčil pořádným lijákem.

Od té doby pravidelně tančili svůj dešťový tanec. Z nemotorného poskakování se stal důmyslný rituál, předávaný po generace a tančí ho tam dodnes.

Pověst o tom zázraku se nesla od úst k uším a mnoho jiných lidí ve všech koutech světa inspirovala k vytvoření vlastních dešťových slavností a tanců.

V Číně třeba přivolávají déšť pomocí hodných draků. Aztékové zase věřili, že jej přivolá dětský pláč.

Ve Vietnamu pořádají hlučný barevný průvod zakončený vypouštěním bambusových raket v modlitbě

za déšť. Někde se muži dokonce k počtě dešti bijí holemi... Inu mnoho a mnoho podobných zajímavostí

daloby se po světě dohledat. Důležité je, že je s tím déšť spokojen a necítí se upozaděný.

A se sluncem od té doby vycházejí jen v dobrém.

Proto se z deště radujte, že vláhou zemi zkropí. Vždyť přece v těch pár kapičkách nikdo se neutopí.

No a ta vůně, když do hlíny se vpije, to je vám pak pravá poezie.